

AAKKRANT

April 2020 – Officieel orgaan van Vereniging Aak
www.verenigingaak.nl

Van de voorzitter

Was 2018 een bewogen jaar, 2019 deed er niet voor onder. Een nieuwe samenstelling van het bestuur, toch weer veel onderhoud en enkele belevenissen tijdens evenementen. En niet te vergeten een prachtige zomer. In het jaar 2020 hebben we weer nieuwe uitdagingen voor de boeg. Een en ander is aan de orde gekomen tijdens de goed bezochte ledenvergadering op 27 januari jl. De ontwikkelingen rond het Coronavirus zijn voorlopig bepalend, ook voor de aak.

Terugblik op 2019

De aanloop naar het vorige vaarseizoen liep vertraging op. Liggend in Workum bij Scheepswerf "De Hoop", voorzien van een nieuw mastspoor en een nieuwe ligger, was het wachten op de levering van de nieuwe zeilen. Het oude tuig was inmiddels verkocht met uitzondering van een stuk doek met het zeilnummer en een enkel onderdeel voor hergebruik door Zeilmakerij Molenaar. Dat betekende af en toe naar Workum afreizen om te controleren of de aak er goed bij lag. Dat "af en toe" werd uiteindelijk vele malen omdat de zeilen pas eind mei werden afgeleverd. Een nieuw dekluk aanbrengen (gemaakt door Roel van der Schaaf), monteren van het interieur van het vooronder, motoronderhoud, schuren en lakken en het uiteindelijk optuigen, alles gebeurde in Workum, mogelijk gemaakt door de gastvrijheid van Ivor van Klink van Scheepswerf "De Hoop". Op 29 mei kon de aak naar Den Oever worden gevaren. Een goede beslissing, die nieuwe zeilen. Het tuig staat er prachtig strak bij. Het schip ligt veel neutraler op zijn roer, kan hoger aan de wind varen en het doek is makkelijker hanteerbaar.

De aak in Workum

Begin juli was er verdenking op lekkage, waarop een hellinginspectie in Willemsoord was gepland. Het bleek al snel anders te lopen.

Na terugkomst van een asverstrooiing vlak na het eerste Dutch Wooden Boat Festival in Den Helder bleken er problemen met de schroef te zijn, waardoor de aak gebruik moest maken van het dok van de Firma Luyt in Den Oever. Daarbij werd ook een scheur in het nieuwe roer geconstateerd.

En of dat alles nog niet genoeg was raakte de aandrijving onklaar op de terugreis van de Botterdagen in Elburg. De aak werd vanaf de Roggebotsluis teruggesleept naar Elburg met hulp van Henk Hulst (77 jaar oud en één van de oprichters van de Elburger Botterstichting). Daarna werd het wachten op de Firma De Gier uit Enkhuizen voor advies en reparatie. Na opnieuw vele autoritten vanaf Wieringen zijn uiteindelijk de keerkoppeling, de demperplaat en de morsebediening vervangen.

Ondanks alle pech valt er ook veel positiefs te melden. De Vereniging Aak heeft een stabiel karakter qua ledenaantal (340) en financiën. De onderlinge band is een grote stimulans. Door deelname aan diverse evenementen en de ligplaats in de Historische Hoek in Den Oever is de WR 173 duidelijk in beeld. De bemanningen zijn altijd weer onder de indruk van het enthousiasme van de opvarenden. De droogvaldagen zijn inmiddels een begrip geworden.

Hoe staan we er voor in 2020?

Op dit moment dient het voorjaar zich aan en is de WR 173 ontwaakt uit haar winterslaap in de haven van De Haukes. De mast is gelakt en teruggeplaatst, het staand en lopend want is geïnspecteerd. De zwaarden glimmen van de nieuwe lak. De zeilnummers zijn aangebracht op het nieuwe grootzeil en de fok is voorzien van een nieuwe huik. Zie de foto's op de website!

Er staan (onder voorbehoud) tal van evenementen op het programma, waarover meer in deze Aakkrant. De WR 173 neemt o.a. deel aan Sail 2020 in Amsterdam (coördinatie door Jan Brouwer) in samenspraak met de Vereniging voor Botterbehoud. Het aantal droogvaldagen is uitgebreid om aan de vraag te voldoen. In principe wordt elke donderdagavond gevaren vanuit de haven van Den Oever. Doel: opleiden van de bemanning en inspectie van het schip. Belangstellende opstappers zijn om die reden altijd welkom.

"De donderdagavond" is een belangrijke factor voor de onderlinge communicatie en cohesie en daarom van onschatbaar belang voor onze vereniging.

Wat betreft het onderhoud staat het volgende op het programma: behandeling van de romp boven de waterlijn met Biopin bootolie, versteviging (meer massa) van de motorfundatie, vervanging van de schroefas en renovatie van de achtersteven.

Het in conditie houden van de aak is een continu proces, waarmee aanzienlijke bedragen en veel inzet van de onderhoudsploeg zijn gemoeid. Dankzij de morele en financiële bijdragen van de leden (waaronder enkele zeer gulle gevers) heeft de vereniging de zaken goed in de hand. De waarschuwing voor onverwachte kosten in het vorige jaarverslag is in het afgelopen jaar bewaarheid. Dankzij de toegekende subsidie van de Gemeente Hollands Kroon, een gift namens de Rabobank Clubkas en inkomsten uit deelname aan diverse evenementen staan we er financieel goed voor en blijft het onderhoud realiseerbaar. En daarmee onze missie: het behoud van de WR 173 "De Twee Gebroeders" als tastbaar historisch erfgoed van het voormalig eiland Wieringen.

Dit alles indien de omstandigheden het toelaten: op dit moment zijn wij in de greep van het Covid-19 virus en ligt alles stil. Het zijn spannende tijden die ons nog lang zullen heugen. De hellingbeurt medio maart op Willemsoord is opnieuw afgelast. De WR 173 ligt op dit moment rustig aangemeerd in de haven van De Haukes. Tussentijds wordt er met alle betrokkenen overlegd welke stappen we kunnen nemen. Wij willen iedereen zo goed mogelijk informeren.

Wij vragen u daarom de website www.wieringeraak.nl in de gaten te houden. Eventueel wordt extra informatie doorgegeven in de vorm van nieuwsbrieven per e-mail (voor leden), berichten op lokale media en onze Facebookpagina.

Bert Jongsma

Geef ons uw e-mailadres!

Wilt u uw e-mailadres doorgeven aan gebarelds@kpnmail.nl. Op die manier kunnen wij u tijdig op de hoogte brengen van onze activiteiten. Uw gegevens zijn uiteraard alleen voor eigen gebruik.

Aanschaf zeilen

In 2018 werd besloten om de aak van een nieuw grootzeil met bijbehorende fok te voorzien. Er is voor het door de onderhoudsorganisaties goed gekeurde "Clipper Canvas" gekozen. Dit kunststof zeildoek, dat qua uiterlijk bijna niet van katoen te onderscheiden is, heeft de voordelen dat het lichter van gewicht is, minder rek en geen krimp laat zien. Daarbij neemt het doek minder vocht op, waardoor het veel minder gevoelig is voor schimmel en rot.

In zeilmakerij Molenaar uit Grou werd een zeilmaker gevonden, die een ruime ervaring heeft met het verwerken van het genoemde materiaal. Dus is de bestelling daar geplaatst om het seizoen 2019 met nieuwe zeilen aan te kunnen vangen.

Begin maart 2019 kregen we van de zeilmaker te horen dat hij om verschillende redenen pas half tot eind mei zou kunnen leveren. Dit bracht het begin van de seizoensplanning danig in de war. Na wat ernstige gesprekken is dit als uiterste leveringsdatum geaccepteerd.

In de laatste week van mei werden de zeilen in Workum, waar de aak die winter had gelegen, aan boord gebracht. Op 29 mei is de aak naar Den Oever gevaren met de nieuwe zeilen voor het eerst gehesen. Gedurende het hele seizoen hebben we nog het nodige aan de zeilen moeten trimmen om ze op een acceptabele manier aan de mast te krijgen.

Een afspraak met de zeilmaker om de zeilen aan boord te beoordelen en ons eventueel advies te geven moesten we door weersomstandigheden uitstellen. Dat is dus nog een dingetje voor dit jaar.

Inmiddels zijn de meeste akenisten dik tevreden over deze aanschaf.

Henk Dikken

Sail Amsterdam 12-16 augustus

Sail 2020 belooft, zeker gezien het aantal deelnemende schepen, een prachtig evenement te worden. Niet alleen de indrukwekkende Tall Ships doen hieraan mee, maar ook onze dappere Wieringer aak WR 173 draagt zijn *zeiltje* bij. Wij kiezen, met uitzondering van de Sail-In op 12 augustus, voor een ligplaats aan de Sumatrakade, vanwaar wij voor passagiers (tegen betaling) rondvaarten over het IJ verzorgen.

De aak tijdens Sail Amsterdam 2015

Vaart u ook mee?

Onze aak is eenvoudig te bereiken met het openbaar vervoer (tramlijn 26 halte Kattenburgerstraat) vanaf het Centraal Station of vanaf het P+R transferium Zeeburg. Het GVB vaart met een pont vanaf Amsterdam Noord naar de Sumatrakade als onderdeel van de Sail-wandelroute. In Amsterdam Noord zal de landelijke bottervereniging VVB een themaplein inrichten over de voormalige Zuiderzee en zijn schepen.

Mocht u tijdens uw wandeling over de Sumatrakade de aak niet aantreffen, dan zijn wij van wal gestoken voor een vaartochtje over het IJ met passagiers. Onze walbemanning zal altijd duidelijk zichtbaar zijn op de kade en u graag behulpzaam zijn met informatie over de volgende afvaart.

De Aakkrant 25 jaar geleden ...

De Aakkrant van maart 1995 meldt dat na een grote restauratie in 1993 en 1994 de meeste aandacht is uitgegaan naar een bijzonder project: het maken van de film "Gezicht naar Zee". De opnamen zijn gemaakt in de laatste week van september en de eerste week van oktober van dat jaar door studenten van de Filmacademie Amsterdam in nauw contact met het Zuiderzeemuseum, met Petra Goedings als regisseur (inmiddels internationaal bekend als filmproducent) en Jeroen Zwartjes als productieleider (vanaf 2003 tot recentelijk manager Live Entertainment en Theaterproducties van de Efteling).

De rode draad in de film is een tocht met de WR173 door de neven Nan (van Dit) en Nan (van Jaantje) Rotgans om na 50 jaar weer voor het eerst al zeilend te gaan vissen met een aak. "Het gaat om zeilinzicht, weten hoe de stroom gaat en weten waar de goede visstekken zijn". De handelaren kwamen onderweg naar je toe, pas veel later kwam de afslag. Je was meestal dagen van huis en kon niet zomaar even terugvaren naar de haven. Die handelaren maakten overigens de dienst uit.

Door prijsafspraken met Den Helder en Texel waren de Wieringers vaak in het nadeel. Maarten ten Bokkel verhaalt over de onderlinge rivaliteit, reden waarom soms 's nachts werd gelost. Tussendoor komen de veranderingen op het eiland Wieringen aan bod door nieuwe contacten met de buitenwereld: eerst door de komst van de verbannen Duitse kroonprins Wilhelm von Hohenzollern vlak na de eerste wereldoorlog en daarna door de aanleg van de Zuiderzeewerken.

Tot dusver hadden de Wieringers een eenvoudig bestaan, vaak met combinaties van beroepen als visserman, boer of kleine winkelier. Een bekend gezegde was "Een zeiltje wordt een dweiltje" (trouwen met een visserman leidt tot zorgen). Oude gebruiken zoals een Wieringer begrafenis (waarbij de vrouwen een op een boerka gelijkende "huik" dragen) en het protocol voor de huwelijksmarkt tijdens de jaarlijkse vijfdaagse kermis worden prachtig uitgebeeld. Imponerend is het interview met de oud-visserman Joop Bakker waarin hij berusting toont met zijn lot na de neergang van de kleine visserij.

Vele bekende Wieringers komen in de 30 minuten durende film voorbij. De begeleidende muziek is gecomponeerd door Sidney Sitters en wordt uitgevoerd door studenten van het Amsterdams Conservatorium. Het inmiddels bekende Wieringer Volkslied, op tekst van Henk Cornelissen, beleefde hier mogelijk haar première. De film is nog beschikbaar op CD, © 1995 Vereniging Aak, Nederlandse Film & TV Academie Amsterdam.

Bert Jongsma

Gezicht naar zee

Droogvallen met de aak

Iedere zomer organiseert de Vereniging Aak droogvaldagen. Dit is de ultieme wadbeleving waarbij wij met de aak eerst 1,5 à 2 uur varen (liefst zeilend) naar de enorme zandplaat Balgzand. Daar aangekomen dirigeert de bekwame bemanning de aak richting de droogvalplek.

Alom verbazing als de aak niet meer verder wil varen. We liggen "vast". De kiel zit aan de grond en we kunnen 5 à 6 uur niet meer weg. Geen nood, want hier komen we voor. Langzamerhand verdwijnt het water en komt de waddenbodem tevoorschijn. De trap wordt erbij gehaald en we kunnen van boord.

Een wandeling over het drooggevalen wad is een beleving van rust en bijzondere natuurbeleving. Er ontstaan en verdwijnen mossel- en oesterbanken en daarmee kleine geultjes die het water afvoeren naar de grote geulen. De laatste jaren neemt ook het aantal alikruiken (krukels op z'n Wierings) weer toe. Het bodemleven onder het wad wordt waargenomen aan de oppervlakte waar diverse sporen duiden op het rijke leven onder de grond. Ook zijn er diverse wieren en andere planten te vinden. Deze nemen de laatste jaren weer flink toe, resulterend in een dik pak afgestorven wier dat in de winter op de kust van Wieringen aanspoelt.

De zeevogels en zeehonden die we waarnemen zijn opvallend mak, het lijkt wel of ze de droogvallers accepteren als iets natuurlijks. Dit komt mede door de erecode die we hantieren: geen lawaai en gepaste afstand houden.

Nadat eenieder moe maar voldaan weer aan boord klautert, is het wachten op het terugkerend water onder het genot van een waddenhapje (mosselen en oesters in waddenwater met wier gekookt) en een drankje. Het geduld wordt wel eens op de proef gesteld en menige krachtpatser probeert de aak aan het ankertouw vlot te trekken. De bemanning bekijkt dit schouwspel met kleine pret-oogjes, want ze weten precies wanneer de aak weer uit zichzelf vlot komt.

De thuisreis kan aanvangen en na een paar uurtjes varen zijn we weer terug in de haven, allemaal met rooie koppen en na een hartelijk "tot volgend jaar" nemen we afscheid van elkaar.

Boek-tip Eens ging de zee hier tekeer

Met de bouw van de Afsluitdijk raakten de Zuiderzeevissers hun zee kwijt, hun toekomstperspectief. De stemming zou snel verbeteren. Aan de zuidzijde van de gloednieuwe dijk lag het vol met alles wat kieuwen had en de kraamkamer wilde verruilen voor het ruime sop. En aan de andere kant probeerden volwassen ansjovissen, spieringen en haringen hun favoriete paaiplaatsen te vinden, maar ze zwommen zich vast op de kersverse waterkering. Wie in de buurt van de dam zijn netten uitgooide, verdiende bakken met geld.

Het verhaal van de Zuiderzee en haar kustbewoners, o.a. over de families Kwakman (Volendam), Van Eekelen (Den Oever) en Van der Berg (Urk).

Aktiviteiten 2020

(onder voorbehoud)

Voor leden:

Ledenvaardagen (gratis)

Zondag 24 mei
Zondag 5 juli
Zaterdag 19 september

Droogvaldagen

(leden € 20, niet-leden € 25)

Zondag 19 juli
Zondag 2 augustus
Maandag, 31 augustus
Woensdag, 16 september
Woensdag, 30 september

Aanmelden bij Roel van der Schaaf

De aak in Kampen juni 2019

Algemene ledenvergadering

maandag 25 januari 2020, 20.00 uur
Gebouw WV Amstelmeer, Haukes

Evenementen waaraan de aak deelneemt:

Oostwal Botterwedstrijd Kampen

26 en 27 juni (vr. + za.) *afgelast*

Botterwedstrijd Den Helder

3 en 4 juli (vr. + za.)

Westfriese Waterweek Medemblik

7 t/m 9 augustus (vr. t/m zo.)

Flora- en Visserijdagen Den Oever

21 t/m 24 augustus (vr. t/m ma.)

Botterdagen Elburg

10 t/m 12 september (do. t/m za.)

Traditionele Schepen Beurs

Den Helder

13 t/m 15 november (vr. t/m zo.)

Bestuur Vereniging Aak

Bert Jongsma, voorzitter
Tel: 0227 - 59 30 09
E-mail: acjongsma@icloud.com

Ada Hijlkema-de Haan, secretaris
Tel: 06 - 53 88 50 18
Kerkplein 26
1777 CD Hippolytushoef
secretariaat@verenigingaa.nl

Gea Barelds, penningmeester
Tel: 0227 - 59 33 79
Mobiel: 06 - 30 444 123
geabarelds@kpnmail.nl

Coördinatie aakverhuur:
Roel van der Schaaf
Tel.: 0227 - 59 26 88
Mobiel: 06 - 14 26 42 93
aanmelding@verenigingaa.nl

Overige bestuursleden:
Hennie de Jong
Jaap Groen
Henk Dikken